

INNBERETNING OM UTGRAVNING

av HAUG 35

N. OPSTAD, TUNE, ØSTFOLD,

juni - juli 1962

ved Fredrik Gaustad.

Da undersøkelsene tok til lå haug 35 på spissen av en "haivøy" som stakk ut i kommunens grustak. I vest var grustakingen gått så nær at det bare gjensto et par meter til haugens kant, og i nord var allerede en tredje part av haugen rast ut.

Foto 1 - 2.

Haugen var rund, lav og vid, med et tverrmål på 19 - 20 m. I øst var haugens kant noe uklar, da en tidligere vei frem til grustaket hadde gått helt inn mot haugkanten. Haugens høyde var på forhånd anslått til ca 1,5 m, men var i realiteten bare vel 1 m. Avvikelsen skyldes dels at haugens bunn ved sentrum lå noe høyere, og dels at haugens overflate ved gravrøvernes utkasting var blitt noe høyere.

Foto 3.

Haugen ble totalgravet. Under utgravningen ble det satt igjen en 1 m bred profil i retning SSØ - NNV.

Foto 4 - 5.

Ved midten lå en sentralrøys, 5,5 m i tverrmål, med en nesten sammenhengende "fotkjede" av stor kuppel. Innenfor var høpet opp kuppelstein av varierende størrelse. Fyllmassene i haugen besto ellers av en gråbrun, fin sand, og var nesten steinfri. Materialet i fyllmassene finnes ikke i undergrunnen på stedet. Den stammer trolig fra et område ca 200 m VSV for haugen (der sandtakingen senere tok til), hvor liknende masser påtreffes.

Foto 6.

Det vises til vedlagte plan og profil av haugen. En detalj kan her påpekes. Ca 6 m fra sentrum kunne iakttas et mørkere jordlag i fyllmassene, som fortsatte inn over sentralrøysen, der det likevel opptrådte mere flekkevis. Det mørke jordlaget kan neppe tilskrives påkjøring av en egenartet fyllmasse, men må antagelig forklares som en humusavsetning under et første byggetrin som omfattet sentralrøysen og en haug ca 12 m i tverrmål.

Under utgravningen av fyllmassene ble påtruffet tre eller fire nedgravninger i fyllmassene, som i det følgende vil bli nærmere beskrevet, og en sekundær begravelse. På to steder ble det på haugbunnen funnet flintavslag, ett større i vestlige del av haugen, ett mindre ildskjøret stykke i syd for sentralrøysen (under grop D), og ett avslag i haugens overflate (over grop B) i omrotet masse.

SENTRALGRAVEN.

Alt under et tidlig stadium av utgravningen kunne en konstatere at sentralgraven hadde vært hjemsøkt av gravrøvere. Før utgravningen kunne ved sentrum sees en tydelig grop, Ca 1,5 m i tverrmål og 0,5 m dyp, samt stein i overflaten som måtte være kastet opp fra et sentralt anlegg.

Tett under torven, vest for vår profil, ble det funnet et utkastet lag med brente bein, som fortsatte inn i profilen. Foruten de brente bein ble funnet et stykke av et tildannet redskap i bein av uviss bestemmelse, og omlag halvdelen av en bjørneklo.

Øst for profilen, også tett under torven, ble funnet noen små, oppløste klumper av brent leir, som også må være kastet ut fra sentrum.

Gravrøverne var gått ned med en traktformet grop, gjennomsnittlig 1,2 m i tverrmål, og hadde påtruffet røysen noe nord for midten, men nær sentrum. Ved vår utgravning ble det i bunnen av sentralrøysen funnet noen små pletter av mørk jord og litt kull, men bare ett, meget lite stykke, brent bein som lå nær plyndringsgropen.

En fikk således det inntrykk at gravrøverne må ha kommet rett ned på graven, som da må forutsettes å ha ligget noe eksentrisk i røysen. Den påtakelige mangel på funn i de uberørte partier, og det snevre parti som plyndringsgropens nedre del omfattet frister til å tro at gravinnholdet må ha ligget i en beholder, som så er tatt opp og tømt ved siden av plyndringsgropen. På annet vis synes det vanskelig å forklare

den totale plyndring som har funnet sted.

Der sentralrøysen lå var terrenget jevnet ut gjennom en påfylling av sand, av samme karakter som fyllmassen, og i en tykkelse på 15 - 20 cm. Denne var isprengt kull, og partier med mørk jord. Denne påfylling var fri for stein, og bare brutt av plyndringsgropen, som fortsatte litt ned i denne massen.

Forøvrig var det ikke mulig å fastlegge detaljer om selve gravens konstruksjon. Sentralrøysens steiner var lagt opp i nærmest sikkelformete lag, men ingen markert "indre steinring", flate heller eller annet som kunne gi antydning om gravens konstruksjon.

Foto 7.

For det følgende vises til detaljplanene for haug 35.

KULLGROP A.

Ca 4 m øst for sentrum lå tett under tøvnen en grop fylt med kullholdig jord. Gropen var traktformet, 0,6 x 0,8 m i utstrekning og 0,25 m dyp. Denne grop kan skyldes en trerot, satt i brann under den skogbrann som har herjet stedet engang.

GROP B.

Ca 7 m øst for sentrum kunne en, etter at torven var fjernet, se et område med en utstrekning på ca 2,2 x 1,2 som skilte seg ut fra de øvrige masser ved en lysere farge på sanden. Under dette var en traktformet grop, 0,7 m dyp, skåret ned gjennom haugens masser og ned i undergrunnen. Ved bunnen var litt mørkere jord, som innehåldt noen få små kullbiter, og noen få steiner. Annet ble ikke funnet.

Foto 8

I det lyse sandlaget på toppen av gropen ble funnet et flintavslag.

GRAV C.

Tett ved østlige haugkant ble det påtruffet en grav i fyllmassene. Den måtte være skåret ganske grunt ned i massene, med bare ca 10 cm fyllmasse over.

Det fantes ingen avmerking eller tydelig avgrensing av graven. Innholdet ble funnet spredt over et område på ca 1 x 0,7 m, i et ca 5 cm tykt lag. En samling små leirkarskår ble hovedsakelig funnet innenfor et lite område, i nordvestre del av laget. Brente bein lå over et større parti, og enkelte bein lå så høyt at de må ha ligget tett under torven. Endel uregelmessigheter her må tilskrives naturlige forkastninger. Uten at det kunne sies å være noen regel, ble større bein tilsynelatende funnet i et høyere lag.

Blant de brente bein ble funnet noen små fragmenter av en sammensatt beinkam.

Det var intet kullag i forbindelse med graven, og bare noen få, små kullbiter ble funnet.

Foto 9 - 10.

GROP D.

Ca 1 m sør for sentralrøysens kant var en nedskåret grop i fyllmassene, ca 0,5 - 0,6 m dyp, og øverst ca 0,75 x 0,65 m i utstrekning. Høyest oppe lå en steinfylling, derunder den vanlige sanden fra fyllmassen, og i bunnen mørkere, svakt kullholdig jord og en del stein.

I haugbunnen under denne gropen, men uavhengig av denne, ble funnet et stk. ildskjøernet flint.

GROP E.

Ca 7 m sørøst for sentrum var en lignende grop, ca 0,4 m dyp, ca 0,65 x 0,55 m i utstrekning. Høyest oppe lå et lag småstein, derunder sand, og i bunnen mørkere jord og en liten steinfylling.

Foto 11.

Opstad, august 1962.

F. Gaustad
Fr. Gaustad.

KATALOGISERING:
=====

SENTRALGRAVEN.

- a - c. Større samling brente bein, til dels meget skjøre p g a forvitring. Blant beinene fantes en fragmentarisk bjørneklo, og et fragment av et redskap av bein, 1,9 x 0,9 cm stort.

Funnet i omrotet masse som stammer fra sentralgraven.

- d. Kullprøve, fra kullpletter under sentralrøysen.

GRAV C.

- e. Samling leirkarskår, de fleste ganske små, av et hankekar. Nåen få av skårene har latt seg sette sammen, og gir tilsammen karetts vesentlige trekk.

Munningsranden har vært svakt utoverbøyd, og godset har her vært tynt. Mot det sterkt bukete midtparti øker godstykkelsen.

Orneringen består av et dekorativt bånd, øverst og nederst avgrenset av tre omgående linjer. Mellomrommet mellom de øverste to linjene er skråstråert. Mellom øvre og nedre linjesett er et system av tre korte streke symmetrisk stilt mot hverandre på sidene av en kort, tykk hulkile.

Hankens plasering er usikker. Den synes å ha vært delvis ornert.

- f. 7 små fragmenter av en sammensatt beinkam, 2 stk. (1 x 0,7 cm og 0,9 x 0,4 cm) er av platene med rester av tinnene, 4 små biter er av tinnene og 1 liten bit representerer en av skinnene (0,3 x 0,6 cm) med en rest av orneringen.

- g. Større samling brente bein.

FLINTFUNN

- h. 1. Flintavslag, 4,1 x 1,4 cm, i lys grå flint. F. i overflaten på grop B.
2. Større flintavslag, 5,3 x 5,5 cm, i grå dårlig flint F. i haugbunnen, NV del.

Flatm.gr.I

Haug 35

1.

2.

3.

4.

5.

6.

7.

8.

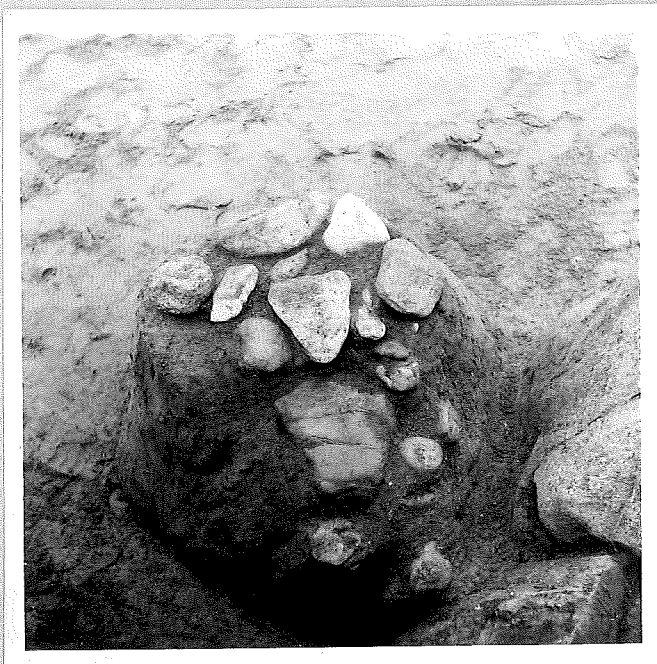
9.

10.

PROFIL HAUG 35.

11.

Mus. nr.

Fot. GAUSTAD. 1962

ØPSTAD, TUNE, ØSTFOLD.

de: UTGRAVNING. HAUG 34 og 35.

nr.

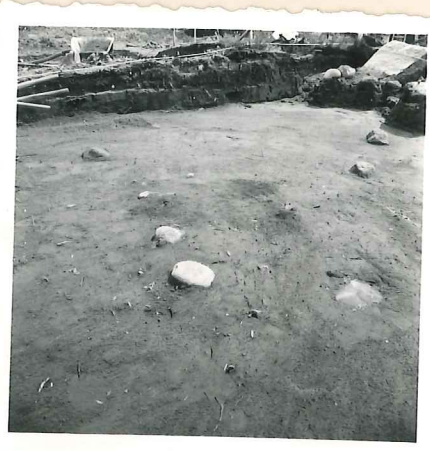
7

Mus. nr.

Fot. Gaustad, 1962

: N. OPSTAD, TUNE, ØSTFOLD.

v og periode: VI GRAVNING. HAUG 34 og 35.

nr.

16

Mus. nr.

Fot.

GAUSTAD, 1962

:

N. Opstad, Tune, Østfold.

v og periode:

Utgraving, haug 35. 1962.

FOTO 1.

FOTO 4.

Grav C.

FOTO 5.

FOTO 6.

Sentral - roppen.

FOTO 7.

FOTO 8.

FOTO 9.

FOTO 10.

FOTO 11.

